Amigoe . - (zeterdag 24 november 1984), p. 4

Ta ken tin sanger di kakalaka?

Geen musical maar toneelstuk met veel muziek, dans bij CA-feest

OVER ENKELE WEKEN gaat in Cas di Cultura het avondvullende toneelstuk Ta ken tin sanger di kakalaka?, geschreven en geregisseerd door Burny Every, in première. Van huis uit is Burny Every eigenlijk actrice. Ze volgde haar opleiding aan de toneelschool van Amsterdam, waar ze in 1967 eindexamen deed, gelijk met onder meer Rutger Houwer. Ze speelde daarna zeven jaar (van augustus 1967 tot 1974) in Nederland bij twee gezelschappen: de Noorder Compagnie en Theater uit Arnhem. Tussendoor kwam ze in 1973 op Aruba voor een periode van vier maanden om als uitgezonden kracht van de Sticusa het stuk E testament di e kacho te regisseren. In september 1974 keerde ze definitief terug naar Aruba, waar ze aanvankelijk voor het CCA werkte.

In de ruim tien jaar die Burny Every nu al weer op Aruba werkt, heeft ze diverse stukken als Chile '73; un homenaje (1975), Antigona (1977), un anochi largu (1982/3) en Fenchi a gana e premio mayó (1980) geregisseerd en speelde ze ook zelf in Mañan Dalia lo ta mi Dalia (1978). Momenteel is ze als docente dramatische expressie verbonden aan de APA en het Colegio Arubano. Met de jeugdtoneelgroep «Kresiendo» die uit de lessen op het Colegio Arubano voortkwam, schreef en speelde ze Weekend a kuminsa, anto kon! en E misterio di Shidaharaca.

...EEN COSTUUMONTWERP VAN Johnny Fingal voor Ta ken tin sanger di kakalaka? als onderdeel van het zilveren Colegio Arubano- feest...

Zodra er op het Colegio plannen waren om het vijfde lustrum te vieren, werd Burny Every gevraagd een musical voor deze feestelijke gelegenheid te schrijven. In een gesprek met de Amigoe vertelt Burny: Dat kan ik niet, een musical schrijven, zoals bij het tweede lustrum bijvoorbeeld opgevoerd werd; daarom heb ik een toneelstuk voorgesteld, maar ik heb er wel veel muziek, dans en zang in gebracht, die door anderen uitgewerkt worden. Lerares Maybelline Arends- Croes zorgt met behulp van leerling Johnny Scharbaaij voor de muzikale delen van het stuk; leraar lichamelijke opvoeding Robby Falconi heeft een ritme/muziekgroep gevormd en werkt daar nu mee aan de voorbereiding, terwijl tenslotte Diana Wever- Antonette met een aantal leerlingen van de Arubaanse Dans- en Balletschool, die ook alle weer leerlingen van het Colegio zijn, de dansscènes, die in het stuk voorkomen, verzorgt. Zo is het een heel afwisselend gebeuren waar, ook een uitgangspunt, heel veel leerlingen van school aan mee kunnen doen.

Ik had ook een bestaand stuk kunnen kiezen, natuurlijk, maar dat heb ik niet gedaan, omdat zo'n stuk toch bewerkt en vertaald moet worden en omdat ik voor deze gelegenheid echt iets wilde laten zien van onze situatie hier en nu. Daarom is er heel wat actuele problematiek in verwerkt over de hedendaagse jeugd die in de problemen kan raken door met verkeerde personen om te gaan, en ook op school; maar ook problemen van de oudere generatie, tot zelfs actuele zaken als het sluiten van de Lago toe.

Ik begon in augustus 1983 met het idee, waarover ik een paar maanden heb lopen nadenken. Toen heb ik in februari 1984 de eerste twee bedrijven geschreven. En daarin kwam de Lago al ter sprake, zodat ik dat later in het derde bedrijf heel natuurlijk weer kon gebruiken en dat dan ook maar gedaan heb.

Ik heb er een stuk van gemaakt dat een beetje aansluit bij de lustrumviering van het Colegio, maar dat tegelijkertijd heel goed los daarvan gezien kan worden. Het eerste bedrijf speelt in de carnavalstijd in februari, het tweede in juli als de overgangsrapporten net zijn uitgedeeld, en het derde weer een half jaar later tegen kersttijd.

Elk bedrijf heeft een bepaalde kleurschakering in de aankleding, naar gelang de sfeer. Zo is het tweede bedrijf bijvoorbeeld vooral «zwart» en overheerst in het derde bedrijf het «wit» of als je wilt het «zilver». Dat wijst dan weer naar de kersttijd én het zilveren Colegio.

De spelers hebben allen wat met het Colegio Arubano te maken. De hoofdfiguren zijn leerlingen, de vader van een leerling, leraren, leraressen of oud- leraar. De jongste dochter in het stuk had vorig jaar les dramatische expressie in de brugklas; de oudste dochter volgde mijn middaglessen, terwijl heel wat andere spelers lessen dramatische expressie als keuzevak op hun rooster hebben staan. Verder zijn er in de bijrollen vele leerlingen, leraren en zelfs een oud- rector!

Het decor, een patio achter een woonhuis, is zo eenvoudig mogelijk gehouden en wordt door Nigel Matthew met behulp van een aantal leerlingen vervaardigd. Het stuk speelt onder meer op een soort verhoog op het podium. Dit gedeelte van het decor zal na de lustrumviering gebruikt worden als podium in het leslokaal dramatische expressie op het Colegio.

De biologie- leraar Johnny Fingal heeft prachtige kostuums ontworpen en vervaardigt deze ook zelf met behulp van anderen. Het stuk is dus van, voor en door de Colegio-gemeenschap, maar het thema is duidelijk algemeen.

De intrigerende titel Ta ken tin sanger di kakalaka? komt in een scène in het eerste bedrijf voor. Iedereen die geen koud kakkerlakkenbloed heeft, maar bij wie wat warmers door de aderen vloeit, maakt bepaalde dingen mee in het leven, hem of haar blijven de emoties niet bespaard. En dat geldt voor jong en oud, klein en groot!

Zonder al te veel op de inhoud in te willen gaan, vertelt Burny Every dat het stuk gaat over een weduwnaar, een makamba, die getrouwd is geweest met een Curaçaose vrouw en al jaren op Aruba woont. Hij heeft twee opgroeiende dochters en is nogal eenzaam ondanks de vriendschap met een wat oudere buurman. In de loop van het gebeuren komt er een nieuwe hulp voor de huishouding uit Grenada...

Vanaf mei zijn we bezig met de repetities, besluit Burny Every het gesprek. Tegen de tijd van de voorstellingen heb ik er meer dan 150 uur repeteren opzitten, afgezien van de uren die apart besteedt worden aan dans, zang en muziek. Maar dat brengt het werken met amateurs, die niet veel of helemaal geen toneel- ervaring hebben, nu eenmaal met zich mee, als ik als auteur- regisseur mi n bedoelingen helemaal wil realiseren.

Op 17, 18 en 19 december zijn er vier voorstellingen voor het Colegio Arubano en een aantal genodigden; op 4, 5 en 6 januari vinden er publieksvoorstellingen plaats. De toegangsprijzen zullen we laag houden, en we hopen dat veel mensen zullen komen. Een eventueel batig saldo is voor de nieuwe leerlingenkantine van het Colegio bestemd.